
LEIDT VOORLEZEN ÉCHT TOT EEN HOGERE WOORDENSCHAT?

Publicatie/Dossier vervolgpagina

Strakke oneliners doen het goed in jaarverslagen en interviews en het is daarom altijd handig om er een paar op de plank te hebben. Jeugd en lezen is een onderwerp dat op veel weerklank kan rekenen in de media. Zoals de uitspraak ‘15 min voorlezen per dag leidt tot 1000 woorden per jaar’. Zo’n uitspraak is gebaseerd op aannames die onderbouwd zijn met wetenschappelijk onderzoek. Maar in hoeverre klopt de stelling, en welke nuanceringen horen daarbij? NRC checkte het al in 2015. We vatten het hieronder kort samen.

De stelling

‘Kind dat 15 minuten per dag wordt voorgelezen, leert 1.000 woorden per jaar’

De aanname(s)

Een kwartier lezen per dag levert duizend nieuwe woorden per jaar op. In de brochure *Meer lezen, beter in taal* uit 2011 staat: „Een redelijke schatting is dat kinderen die behoorlijk kunnen lezen 1.000 nieuwe woorden kunnen leren als zij 1 miljoen woorden per jaar lezen (ongeveer een kwartier per dag).”

De inschatting van 1 miljoen woorden per jaar is gebaseerd op de aanname dat er 15 minuten per dag besteed wordt aan vrij lezen, met een leessnelheid van 180 woorden per minuut. En dat daarvan 1000 woorden onthouden worden die kinderen nog niet kenden.

De nuanceringen

De inschatting van 1 miljoen woorden is gebaseerd op de gemiddelde leesnelheid van kinderen van een jaar of 10 die vlot kunnen lezen. Het feit blijkt afkomstig uit een onderzoek uit Illinois waar kinderen uit groep 7 hebben bijgehouden hoe vaak ze in hun vrije tijd lezen. De helft van de kinderen haalde 9 minuten per dag. Met 180 woorden per minuut komen ze op 600.000 woorden per jaar. Lezen ze op school ook nog een kwartier per dag, dan komen er nog evenveel woorden bij. Ruim 1 miljoen dus.

Ten tweede: hoeveel onbekende woorden zijn daarbij, die een kind kan bijleren? Dat is in de VS ook uitgezocht, ook in de jaren 80. In kinderboeken is 3 procent van de woorden zeldzaam; woorden als garnaal, plechtig of glippen. Dat zijn dus geen vergezochte woorden. Toch komen zeldzame woorden in gesprekken (ook van volwassenen!) nauwelijks voor.

Om ze te leren, moet je lezen. De pedagogen houden het erop dat ze na een miljoen woorden 16.000 tot 24.000 onbekende woorden zijn tegengekomen. Als daarvan maar 5 procent beklijft (een percentage dat niet wordt onderbouwd), leren ze 800 à 1.200 nieuwe woorden per jaar. Voilà.

Conclusie

De bewering dat kinderen per jaar duizend woorden leren door per dag een kwartier *voorgelezen* te krijgen, is volgens de fact checkers te kort door de bocht. De uiteindelijke bron gaat over oudere kinderen, rond groep 7. Dat zij zoveel woorden leren door *vrij lezen*, is niet onderzocht, al noemen experts het aannemelijk. De fact checkers beoordeelden de stelling als *half waar*.

De bronnen

- Stephen Krashen (1993) *The power of reading: insights from the research*
- *Nederlands als tweede taal in het basisonderwijs* (2005).